

University of Maribor

University of Maribor Library

Univerzitetna knjižnica Maribor in njena arhivska vloga

mag. Branka Kerec

Posvet Pi(s)ana kulturna dediščina, Celje, 1. 12. 2017.

Uvod (terminologija, namen)

- UKM je *druga* depozitarna organizacija v Sloveniji (1)
- NUK (*nacionalna*),
- 10 osrednjih območnih knjižnic (2) ter dveh osrednjih knjižnic Slovencev v zamejstvu (Trst, Celovec) (3) (ZOIPub, 2006)

- **Depozitarna / depozitna knjižnica** – knjižnica, ki po predpisu, pogodbi, dogovoru sprejema določeno knjižnično gradivo, običajno brezplačno (BTS, 2009).
- *Dolžna je sprejemati, zbirati, obdelovati, hraniti in dajati v uporabo za študijske, raziskovalne in podobne namene obvezni izvod v skladu zakonom (ZOIPub, 2006).*

- Uresničevanje depozitarne funkcije se v največji meri zagotavlja s prejetjem OI
- *Knjižnica po predpisu, pogodbi ali dogovoru prejema določeno knjižnično gradiva, navadno brezplačno (BTS, (2), 2009)*

- Namen OI: zagotoviti **dostopnost in ohranjanje** določenega števila izvodov vseh publikacij, ki so bile kdaj izdane, založene, objavljene, izdelane ali razmnožene na območju neke administrativno-politične enote in ki ima značaj nacionalne kulturne dediščine.
- **Obvezni izvod** –izvod oz. določeno število izvodov, ki jih mora po zakonu (po pogodbi ali po dogovoru) zavezanec, navadno izdelovalec ali založnik, oddati določeni ustanovi (BTS, 2009).
- UKM: **nacionalni OI** (nacionalni zakon, tj. (ZOIPub, 2006)
OI UM (formalni sporazum, tj. Pravilnik o OI UM).

Arhivska knjižnica – ki hrani arhivsko knjižnično gradivo (BTS, (1), 2009)

Zbiranje slovenike v UKM skozi čas

- Nastanek OI kot mehanizem brezplačnega prejemanja določenega števila izvodov je povezan z nadzorom tiska.
- **1537** – prvi predpis (ukaz Franca I. , da tiskar R. Estienn po en izvod tiska deponira v kraljevi knjižnici)
- **1807** – **prvi predpis v Sloveniji** - Licejska knjižnica (ustanovljena 1774)
z območja Kranjske , med francosko zasedbo Ilirske province, po 1919 Slovenije, po 1921 Jugoslavije)
- **1918** : **Uredba o obveznih izvodih** (28. maja 1903 - ustanovljena Knjižnica Zgodovinskega društva)
- na prvi društveni seji (1903) je bila domišljena temeljna naloga:
zbirati in arhivirati vse slovenske tiske, ki izidejo na Štajerskem
vsebinska razširitev iz Štajerske na vso Slovenijo (z zamenami ČZN (1904))

- **1925** : upadanje dotoka (ukinitev OI ljubljanske oblasti), [Zakon o tisku](#)
- **1941–1945**: gradivo zaseženo in odpeljano v Graz in na Dunaj,
 - : po vojni četrtnina fonda nevrnjenega,
 - : predvojne situacije ni bilo mogoče rekonstruirati.
- 1938-1943 - **NUK** prejema tudi OI
- **1945** : prvič formalno **arhivski** izvod za NUK - 2 OI ([Uredba NVS o OI](#))
- : UKM izvzeta
 - : UKM kot ŠK po 1 OI ([Uredba o ustanovitvi okrožnih študijskih knjižnic](#))
- **1953** : upad dotoka (zmanjšanje št. zavezancev in izv. 17/7 [Uredba o obv. pošiljanju tiskov](#))
- **1960** : ponovno OI ([Odllok o obveznem pošiljanju tiskov ŠK](#))
- **1971** : UKM prvič prejme 2 izv., enega trajno kot A ([Zakon o obveznem pošiljanju tiskov](#))

	OI UKM	OI NUK
1923-1925	ok. 200	
1931-1936	ok. 50	
1946-1953	600-900	9.458 (1952)
1954 - 1960	20 - 0	
1963 - 1969	1.753 –2.873	

Slovenska knjižna produkcija danes

leto	OI UKM
1971, 1972	4.917, 7939
1983	9.100
1993	7.898
2003	16.905

prirast knj. gradiva (enote) – obvezni izvod po zakonu: skupaj (Vir: CeZar)	2013	2014	2015	2016
<i>NUK</i>	20.715	20.982	21.268	19.825
<i>UKM</i>	19.215	17.241	18.083	16.814
Celje CEL	2.427	2.465	2.325	2.268
Novo mesto DOL	2.498	2.530	2.367	2.068
Kranj GOR	1.726	1.773	1.700	1.973
Nova Gorica GRŠ	2.166	1.908	2.088	1.825
Ravne KOR	2.141	2.383	2.140	2.167
Koper OBK	2.990	2.545	2.165	2.928
Ljubljana OSL	1.813	2.017	1.912	1.994
Murska Sobota POM	2.462	2.522	2.298	2.069
Ptuj SPP	2.024	1.871	1.939	1.782
Maribor ŠTA	2.462	2.260	2.303	2.163
<i>Celovec ZAM</i>	3.236	1.783	1.807	1.864
<i>Trst ZAM</i>	1.214	1.557	1.641	1.532
skupaj vse knjižnice	67.089	63.837	64.036	61.272

- **Arhivski izvod** – izvod knjižničnega gradiva, *namenjen stalnemu hranjenju*, ne pa izposoji (BTS, 2009).
- *je tisti izvod publikacije v okviru obveznega izvoda, ki ga deponitarna organizacija trajno hrani* (ZOIPub, 2006).
- *arhivski izvod* ni nujno vezan na način pridobitve gradiva.
- UKM: vsa leta skuša zapolnjevati nastale vrzeli in dopolnjevati zbirko slovenike, tako prezenčne kot arhivske izvode
- (Hartman (1978): N vseh Slov. knjig za l. 1936)
- (500-900 A izv., večinoma kot D)
način nabave

Zaključek

UKM

unikum v Slovenskem knjižničnem prostoru:

- *osrednja univerzitetna knjižnica Univerze v Mariboru* (Pravilnik o OI UM, 2010)
 - študentje, znanstvenoraziskovalno delo
- *druga depozitarna organizacija* – arhivska zbirka
 - varovanje pisne kulturne dediščine
- *domoznanska zbirka*

Uporabniki - izgradnja zbirke - presoja

Hvala za pozornost!

branka.kerec@um.si